

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор ЧНУ імені Петра Могили
П. КЛИМЕНКО

_____ 2023 р.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для вступу на 2 курс навчання
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобуття ступеня бакалавра зі спеціальності
053 «Психологія»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розроблена для вступних фахових випробувань на навчання за освітнім рівнем «бакалавр» за спеціальністю **053 «Психологія»**.

Майбутній фахівець повинен мати сформовану систему знань щодо засад дисципліни «Психологія» з урахуванням історичного досвіду і сучасних реалій вітчизняної науки, засвоєння закономірностей психічної діяльності особистості; формування потреби в особистісному розвитку; виявляти психологічні особливості інших людей та будувати позитивні стосунки з оточенням і досягати індивідуальних цілей у процесі навчання.

Мета фахового випробування полягає у перевірці наявних знань і навичок, отриманих вступниками в процесі навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Головні завдання фахового вступного випробування полягають у тому, щоб вступники продемонстрували **знання**: історії розвитку психологічних знань; головні категорії та поняття психологічної науки; провідні теорії особистості; закономірності перебігу пізнавальних та емоційно-вольових процесів; методи психологічної науки, орієнтуватись у напрямках психологічних досліджень тощо; **вміння**: самостійно працювати з науковою літературою; спостерігати, аналізувати, узагальнювати та систематизувати психологічні факти; об'єктивно оцінювати поведінку та соціальні дії суб'єктів; застосовувати теоретичні знання з психології у повсякденному житті, створюючи умови, які забезпечують успіх діяльності; враховувати особливості природженої організації нервової системи в практичній діяльності та у спілкуванні з іншими; формувати в собі активні позитивні риси особистості та поведінки.

Фахове вступне випробування включає два модулі дисциплін:

1. Модуль 1 «Загальна психологія. Історія психології»
2. Модуль 2. «Вікова психологія»

Модулі характеризують загальнотеоретичні знання зі спеціальності, а також дозволяють оцінити практичні знання та вміння молодших спеціалістів, що вступають на здобуття освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 053 »Психологія» на 2 курс навчання.

I. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Загальна психології. Історія психології

Тема 1. Предмет, задачі та особливості психології як науки.

Предмет і задачі психології. Зв'язок психології з іншими галузями знань. Особливості психології як науки. Світ психічних явищ. Співвідношення життєвої та наукової психології. Етапи розвитку психології. Методи психології. Зміст і структура психологічного дослідження. Видатні діячі психологічної науки. Основні напрямки зарубіжної психології. Галузі психології.

Тема 2. Методологічні та теоретичні основи психології. Природничо-наукові основи психології.

Поняття про методологію в психологію. Методологічні і теоретичні основи психології. Основні функції психіки. Взаємозв'язок різних форм руху матерії. Види і структура відображення. Взаємозв'язок людини з оточуючим середовищем. Історичний розвиток психіки і свідомості. Природничо-наукові основи психології. Основні зв'язки і взаємодія психології і фізіології вищої нервової діяльності. Зв'язок психології з природничо-науковими дисциплінами. Будова нервової системи людини. Основні структури головного мозку. Процеси збудження і гальмування в центральній нервовій системі та їх закономірності. Анатомо-фізіологічний механізм рефлексорної діяльності. Закономірності вищої нервової діяльності. Особливості та види безумовних рефлексів. Класифікація та особливості умовних рефлексів. Сутність та особливості функціональних систем психіки.

Тема 3. Психічно-пізнавальні процеси. Відчуття та сприймання. Психічно-пізнавальні процеси. Увага.

Сутність, властивості та види відчуттів. Поняття про відчуття як психічний пізнавальний процес. Природа відчуттів. Фізіологічна основа відчуттів. Класифікація відчуттів. Властивості та закономірності відчуттів. Сутність та особливості сприйняття. Природа сприймання. Характеристики сприйняття простору, часу та руху. Феноменологія сприймання. Властивості та закономірності сприймання. Умови людського сприймання. Розлади процесу сприймання. Проблема уваги та уважності. Поняття про увагу. Природа уваги. Теорії уваги. Види уваги. Властивості уваги. Уважність як властивість особистості.

Тема 4. Мислення та інтелектуальні особливості мислення. Пам'ять в системі психічних процесів та властивостей особистості.

Поняття про мислення. Операції та форми мислення. Розв'язання мисленнєвої задачі. Види мислення. Інтелектуальні особливості мислення. Органічні основи пам'яті. Теорії пам'яті. Процесуальні характеристики пам'яті. Види пам'яті.

Тема 5. Уява і творчість. Емоційні та вольові процеси, психічні стани та утворення.

Поняття про уяву. Фізіологічні основи уяви. Уява та органічні процеси. Види і типи уяви. Уява і творчість. Прийоми уяви. Уява і фантазія. Розвиток уяви. Сутність та класифікація емоцій і почуттів. Особливості настроїв та афектів. Психологічна характеристика волі. Психологічна структура вольового акту. Сутність психічних станів. Психічні утворення. Сутність навичок.

Тема 6. Типологічні особливості особистості. Темперамент. Характер. Соціально-психологічні характеристики особистості.

Природа темпераменту. Властивості темпераменту. Типологічні властивості особистості і діяльність. Поняття про характер. Структура характеру. Соціально-психологічні характеристики особистості.

Тема 7. Історія психології

Предмет, завдання історії психології. Методи історії психології. Основні фактори та принципи, які визначають розвиток психології.

Тема 8 Становлення психології як самостійної науки.

Донауковий період розвитку психологічної думки. Науковий період розвитку психології та система психологічних вчень.

Питання для підготовки з модулю 1.

1. Предмет загальної психології як найскладніша сфера життєдіяльності людини.
2. Активність – вирішальна властивість психіки.
3. Механізми психіки людини. Їх основні форми та функції.
4. Методи психологічної науки.
5. Основні завдання психологічної науки.
6. Основні принципи психологічної науки.
7. Свідомість і самосвідомість та їх культурно – історична обумовленість.
8. Значення психіки в житті і діяльності людини.
9. Місце психології в системі наук.
10. Основні галузі психологічної науки.
11. Етапи розвитку психологічної науки.
12. Основні психологічні школи і напрямки.

13. Розвиток механізмів психіки в еволюційному процесі.
14. Етапи розвитку нервової системи як механізму поведінки і психічної діяльності.
15. Виникнення і розвиток людської свідомості. Передумови виникнення. Історичний розвиток. Особливості історичного розвитку свідомості.
16. Поняття про емоції. Модифікації емоцій. Основні закономірності. Теорії емоцій. Враховування впливу емоцій на прийняття рішення в діяльності.
17. Аналіз складної вольової дії. Основні вольові властивості особистості та функції волі. Виховування волі. Значення вольових аспектів в діяльності людини.
18. Поняття про відчуття. Фізіологічні основи відчуттів. Класифікація відчуттів.
19. Закони відчуттів. Чуттєвість аналізатора та поріг чуттєвості.
20. Поняття про сприймання. Різновиди сприймання. Закони.
21. сприймання. Спостереження і спостережливість в діяльності.
22. Типи сприймань і спостереження. Патологія сприймання. Відчуття й сприймання в діяльності.
23. Поняття про мислення та його значення. Операційні компоненти мислення. Форми мислення. Процес розуміння.
24. Процес розв'язання задач. Види мислення. Індивідуальні особливості мислення.
25. Мислення та мовлення. Види і функції мовлення. Вміння висловлювати свої думки в діяльності.
26. Поняття про уяву. Фізіологічні основи уяви. Зв'язок уяви з предметною діяльністю. Процес утворювання образів уяви.
27. Види уявлення. Індивідуальні особливості уяви людини. Мислення та уявлення в діяльності.
28. Поняття про пам'ять. Питання про механізм пам'яті. Теорії пам'яті.
29. Види пам'яті. Порушення пам'яті. Запам'ятовування і його різновиди. Відтворення та його види. Забування та його причини.
30. Індивідуальні особливості пам'яті. Значення пам'яті в діяльності.
31. Поняття про увагу. Фізіологічні механізми уваги. Різновиди уваги та їх порівняльні характеристики.
32. Характерні особливості уваги. Якості та форми уваги.. Уважність як властивість особистості. Значення уваги в діяльності.
33. Поняття про спілкування. Види спілкування. Задачі. Мети. Способи спілкування: вербальна та невербальна комунікація (тілесний обрис, жест, тактильно - м'язова чуттєвість).
34. Функції спілкування: комунікативна, інтерактивна, перцептивна, ідентифікація і рефлексія, стереотипізація. Каузальна атрибуція. Значення спілкування в діяльності.
35. Поняття про діяльність. Ціль та мотиви діяльності. Структура діяльності. Способи діяльності і процес їх освоєння.

36. Поняття про навички. Процес формування вмінь та навичок. Умови формування вмінь та навичок. Різновиди вмінь та навичок.
37. Поняття про групи та колективи. Види груп та їхні функції. Первинні і вторинні групи. Формальні і неформальні групи.
38. Функції соціалізації: інструментальна, експресивна і підтримуюча функції. Розмір групи і її структура.
39. Які відмінності у поглядах на особистість властиві концепціям З. Фрейда і неофрейдистів?
40. Особистість як предмет психологічного дослідження.
41. Співвідношення понять «індивід», «особистість», «індивідуальність».
42. Методи дослідження особистості.
43. Особистість і діяльність.
44. Захисні механізми особистості.
45. Охарактеризуйте роль кін естетичних відчуттів у сприйманні.
46. Поняття про відчуття. Класифікація та види відчуттів. Загальні якості відчуттів. Кількісні характеристики відчуттів.
47. Співвідношення органічних та психічних процесів. Мозок і психіка. Організм, індивід, особистість.
48. Вплив емоцій на навчальну та трудову діяльність людини. Культура емоцій.
49. Поняття про волю. Значення волі в житті людини. Функції волі. Вольові якості. Самовиховання волі.
50. Поняття про емоції. Основні теорії емоцій.
51. Становлення поглядів на предмет психології в історії науки.
52. Історичне становлення психології.

Модуль 2. Вікова психологія

Тема 1. Вікова та педагогічна психологія.

Психічний розвиток людини на різних вікових етапах її життя. Психологія навчання і виховання. Діяльність вчителя.

Тема 2. Психологічна характеристика діяльності. Психологія спілкування. Види і рівні спілкування.

Сутність діяльності. Основні науки про проблеми людини як суб'єкту діяльності. Особливості діяльності людини і тварин. Психологічні особливості дій і діяльності. Структура діяльності. Структура і функції дії. Поняття про спілкування. Засоби спілкування. Функції спілкування. Види спілкування.

Тема 3. Психологія особистості.

Сутнісна характеристика особистості. Обумовленість особливостей розвитку особистості. Рушійні сили розвитку особистості, їх напрямки і тенденції. Класифікація базових понять: індивід, особистість, суб'єкт, індивідуальність. Психологічна структура та спрямованість особистості. Структура і особливості потреб. Психологічна характеристика мотивів, інтересів, темпераменту. Сутність характеру та здібностей.

Тема 4. Соціально психологічні явища.

Класифікація соціальних груп та соціально-психологічних явищ. Характеристика соціальної взаємодії людей. Характеристика соціальної перцепції. Сутність спілкування. Класифікація та психологічна структура малих груп. Структура психології і взаємовідносин в малій групі. Характеристики групової думки та групових прагнень. Особливості групових настроїв. Види традицій. Соціально-психологічні процеси в малій групі.

Питання для підготовки з модулю 2.

1. Концепції особистості в загальній психології.
2. Співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність».
3. Структурний аналіз особистості.
4. Біологічне і соціальне в структурі особистості.
5. Соціальний статут і соціальні ролі.
6. Поняття про еґо-ідентичність. «Я»- образ і «Я»- концепція. Самооцінка особистості.
7. Механізми психологічного захисту.
8. Потреба як основа активності особистості.
9. Психологічна концепція потреб. Ієрархія потреб.
10. Мотиваційна сфера особистості. Перемінні мотиваційної сфери
11. Поняття про спрямованість. Врахування впливу мотиваційної сфери на прийняття рішення в діяльності.
12. Поняття про темперамент. Теорії темпераменту.
13. Типи темпераментів. Основні властивості темпераменту.
14. Компоненти темпераменту. Врахування темпераменту в діяльності.
15. Поняття про характер. Структура характеру.
16. Основні риси типового характеру.
17. Природа характеру та його формування. Значення характеру в структурі діяльності.
18. Поняття про здібності.

19. Структура здібностей. Відмінності у здібностях та їх природа. Здібності в діяльності.
20. Пізнавальна діяльність як процес відображення предметів і явищ дійсності у мозку людини.
21. Рівні чуттєвого і абстрактного пізнання. Загальна характеристика.
22. Психологічні особливості розвитку дитини впродовж першого року життя.
23. Основні психічні новоутворення раннього дитинства.
24. Психологічні особливості особистості дитини дошкільного віку.
25. Структура навчальної діяльності молодшого школяра та шляхи її формування.
26. Особливості розвитку самосвідомості підлітка.
27. Характерні особливості соціальної ситуації розвитку підлітків.
28. Основні психологічні новоутворення ранньої юності.
29. Особливості психосоціального розвитку в період ранньої, середньої та пізньої дорослості.
30. Ненормативні кризи віку дорослості.
31. Нормативні кризи періоду середньої та пізньої дорослості.
32. Мотивація професійної діяльності вчителя: поняття, структура.
33. Педагогічні вміння та навички, умови їх формування.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ ТА СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

Вступні випробування включають питання з фахових дисциплін, які передбачені навчальними планами освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» відповідної галузі знань та складаються із запитань з наступних дисциплін «Загальна психологія», «Вікова та педагогічна психологія», «Історія психології», «Психологія праці». Вступні випробування проводяться у вигляді письмового іспиту. Екзаменаційний білет складається із тестів з 1 вірною з 4 відповідей в кожному. Загальна тривалість іспиту 1,5 години.

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

При перевірці питань кожне з них оцінюється у 3,3 бали. Таким чином, студент максимально може отримати 100 балів. Набрані бали включаються до загального вступного рейтингу студента.

Шкала оцінювання знань студентів є такою:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3,3	6,7	10	13,3	16,7	20	23,3	26,6	30	33,3
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
36,6	40	43,3	46,6	50	53,3	56,6	60	63,3	66,6
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
70	73,3	76,6	79,9	83,3	86,6	90	93	96,6	100

III. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2018. 112 с.
2. Дрозденко К.С. Загальна психологія в таблицях і схемах: Навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2017.

3. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. К.: Центр учбової літератури, 2019. 256 с.
4. Загальна психологія: Підручник / За заг. ред. С.Д. Максименка. Вінниця: Нова книга, 2017. 704 с.
5. Історія психології: Курс лекцій: Навчальний посібник / Уклад. Н.В. Гриньова. Умань: Візаві, 2018. 209 с.
6. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. К.: Либідь, 2018. 630 с.
7. Психологія / Під ред. Г.С. Костюка. К., Радянська школа, 2018.
8. Роменець В.А. Історія психології. К., 2018.
9. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. Вікова та педагогічна психологія: Навчальний посібник. К.: Каравела, 2019. 400 с.
10. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. Загальна психологія: Підручник. К.: Либідь, 2017. 464 с.
11. Трофімов Ю.Л., Рибалка В.В., Гончарук П.А. Психологія: Підручник / За ред. Ю.Л. Трофімова. 2-ге вид. К.: Либідь, 2018.

Додаткова література

1. Белявски І.Г. Лекції з історичної психології. Одеса, «АстроПринт», 2019.
2. Додонов Б.І. В світі емоцій. К., 2019.
3. Ковальов А.Г. Психологія особистості. К. Просвещение, 2017.
4. Лисенкова І.П. Корекційно-реабілітаційні служби: Навчально-методичний посібник Миколаїв, 2017. 251 с.
5. Лисенкова І.П. Теоретико-методологічні засади розвитку емоційної сфери дітей з когнітивними порушеннями: Монографія. Миколаїв: Ілліон, 2018. 324 с.
6. Платонов К.К. Занімательна психологія. К., Вища школа, 2018.
7. Цуканов Б.Й. Диференціальна психологія (конспект лекцій). Одеса, «АстроПринт», 2019.
8. Цуканов Б.Й. Час у психіці людини. Одеса. «АстроПринт», 2019.
9. Lysenkova I.P. The Use of Art Therapy in Working with Children with Cognitive Impairment. *The Scientific Heritage*. 2018. № 21. Vol. 2. P. 67-69.
10. Lysenkova I.P. Peculiarities of the Organization of Correction-developing Environment for Children with Mental Disorders. *The Scientific Heritage*. 2018. № 25. Vol. 2. P. 53-55.
11. Lysenkova I.P. Correction-Developing Environment as a Means of Emotional Development of Children with Cognitive Impairment. *The Norwegian Journal of Development of the International Science*. 2018. № 20. Vol. 2. P. 67-69.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Чорноморського національного університету імені П. Могили.
2. Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека імені О. Гмирьова.
3. Центральна бібліотека імені М. Кропивницького.
4. Мережа Інтернет.

Програма розглянута та затверджена на засіданні приймальної комісії університету (протокол № 6 від «03» квітня 2023 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Вікторія ЧОРНА